Chichibio e le grue*

Giovanni Boccaccio (1313-1375) - Decameron, quarte novella del sexte die

Il viveva in Florentia un nobile citatano, appellate senior Currado, cognoscite per totes pro su splendor e generositate, qui semper se delectava in canes e aves, pro non parlar de su plus importante operas. Il eveniva un die, presso Peretola, que con le falcon ille prendeva un belle grue e, trovante lo juvene e grasse, lo mandava a un su habile cocinero, qui se appellava Chichibio e esseva venetian, pro preparar lo con grande cura e servir lo a cena.

Chichibio lo prendeva e immediatemente lo preparava, lo poneva super le foco e initiava a cocer lo; e quando le grue esseva proxime al coction, un agradabilissime odor se diffundeva per tote le aere. Il eveniva que un juvene femina del pais, qui se appellava Brunetta e de qui Chichibio esseva fortemente inamorate, entrava in le cocina e, in sentir le odor del grue, e vidente lo, multo precava Chichibio pro haber un coxa.

– Jammais! – ille respondeva – Io non pote dar vos lo.

Donna Brunetta se turbava multo, e le diceva:

– In fide de Deo, si tu non me lo da, tu nunquam habera de me ulle favor! – e, pro dicer lo in breve, illes debatteva multo. Al fin, Chichibio, pro non deluder su amata, removeva un coxa del grue e lo dava a illa.

Al cena, quando le grue sin coxa esseva portate ante Currado e alicun su invitatos, Currado se surprendeva e faceva venir Chichibio pro demandar le que habeva accidite con le altere coxa del grue. E le venetian mentitor le respondeva:

– Senior, grues non ha plus que un coxa e un gamba.

Currado le diceva turbate:

– Que diabolo, illos ha solmente un coxa e un gamba? An isto es le prime grue que io vide?

Chichibio continuava:

– Il es como io dice, senior; e quando vos vole, io vos lo demonstrara con illos vive.

Currado, pro non enoiar le invitatos que ille habeva, non continuava le discussion, ma diceva:

– Sia! Nos los videra deman matino, e si il es como tu dice, io essera contente; ma io te jura sur le corpore de Christo que, si il essera alteremente, io te facera batter in maniera tal, que tu semper vadera rememorar mi nomine con enorme sufferentia, si tu supervivera a isto.

Le parolas finiva pro ille vespere, ma in le matino sequente de bon hora, Currado, qui ancora esseva furiose, se eveliava plen de ira e comandava que le cavallos esseva preparate; e faceva salir Chichibio sur un cavallastro, e illes partiva al ripa del fluvio, ubi usualmente al initio del die on pote vider le grues.

– E nunc on videra, qui inter nos duo es le mentitor! – ille diceva menaciante.

Chichibio, vidente que le ira de su patron esseva ancora ben vive, e que ille debeva provar su mentita, cavalcava juxta su patron, con grandissime pavor. Ille haberea volite fugir, si ille poteva; ma post que ille non poteva, ille reguardava circum se, sin saper que facer, e toto lo que ille videva le pareva esser grues stante con duo pedes.

Arrivate al fluvio, ille primo videva dece-duo grues sur le ripa, totes stante con un pede sol, assi como illos face quando illos dormi. Alora subito ille diceva a Currado:

– Nunc vos pote ben vider, senior, que heri io vos diceva le veritate: que grues ha solmente un coxa e un pede, si vos reguarda los que sta ibi.

Currado, vidente los, replicava:

– Attende, que io va monstrar te que illos ha duo! – e post vader plus proxime a los, ille critava – Ho! Ho! – e immediatemente tote le grues poneva a terra le altere pede e post alicun passos illos initiava a fugir. Alora Currado se tornava a Chichibio e le diceva:

– Que sembla a te, voraciastro. An non il te pare que illos ha duo gambas?

Chichibio, meraviliate, sin quasi saper in qual mundo on viveva, respondeva:

– Senior, si! Ma vos non critava "Ho! Ho!" a lo de heri vespere; perque si vos critava, illo haberea mittite foras su altere coxa e pede, assi como istos ha facite!

A Currado iste responsa placeva tanto, que tote su ira se converteva in allegressa e riso, e diceva:

– Chichibio, tu ha ration, io haberea ben debite facer assi!

E in iste maniera Chichibio, con su preste e mordace responsa, salvava se

del periculo e se repacificava con su patron.

* grue = grande ave con longe gambas (Grus grus)